

Behov av kompetensutveckling inom forsknings- och specialbibliotek

---

”Vilka kompetensbehov ser du de närmaste 5 åren” är en fråga som Expertgruppen för kompetensfrågor ställt dels vid seminarium för kompetensansvariga och dels vid KB:s biblioteksstämma, hösten 2008. Sammanställningen av svaren från dessa tillfällen och input från andra studier, bl a resultatet från Delphistudien som Högskolan i Borås genomfört för Biblioteksförningens räkning, ligger till grund för nedanstående sammanfattning av kompetensbehoven inom forsknings- och specialbiblioteken. Flera av de kompetensområden som efterfrågas skulle kunna vara generella för alla olika bibliotekstyper medan andra är mer specifikt kopplade till de tillfrågade bibliotekens verksamheter.

Expertgruppen kan efter analys konstatera att tre viktiga kompetensutvecklingsområden är:

- hur man konkret arbetar med kompetensfrågor
- bemötande och kommunikation
- ledarskap och medarbetarskap

Personlig kompetens

Den föränderliga arbetsmarknad som vi befinner oss i med ny teknik och ändrade värderingar ställer krav på verksamheterna och på individen att leda sig själv med fokus på problemlösning, nytänkande, situationsanpassning och engagemang. För att detta ska vara möjligt efterfrågas utveckling av attityd och inställning till arbetet, samt etik och värderingsarbete. Utveckling av medarbetarskap och ledarskap är nära förknippade med dessa behov.

Strategisk kompetens

Verksamhetsmässigt går vi från hög förutsägbarhet med lång planeringshorisont till låg förutsägbarhet och snabba förändringar. Detta ställer ökade krav på det dagliga lärandet i arbetet ("learning by doing"). Strategiska kompetenser såsom framtidsanalys och kontinuerlig omvärldsbevakning, planering, uppföljning och utvärdering är andra viktiga kompetenser för alla medarbetare. Individen måste kunna utgå ifrån verksamhetens behov och se till helheten och prioritera och planera utifrån denna.

Kommunikativ kompetens

Bibliotekens verksamhet integreras och interagerar allt mer med kunderna och de egna moderorganisationernas verksamheter. Detta ställer höga krav på bemötande, kommunikation och pedagogik. Samtidigt krävs att biblioteken visar både respekt för kundens kunskaper och öppenhet för samverkan med andra aktörer och kompetenser.

Yrkesteknisk kompetens

Tydligt är att den yrkestekniska kompetens som främst efterfrågas ryms inom tre huvudområden, biblioteket i lärandeprocess (både fysiskt och virtuellt), vetenskaplig kommunikation och publicering samt digitala medier, digitalisering och interaktiv IKT (användning, interaktion, gränssnitt och användarkrav). Frekvent efterfrågade är också områden som vetenskaplig utvärdering/bibliometri, vetenskapsmetodik och E-science. Dessa kompetensutvecklingsområden ställer också krav på ökad kunskap i upphovsrätt och annan juridik, projektarbete och projektledning samt ekonomisk planering.

Hela sammanställningen av svaren som inkommit finns bifogad.

Expertgruppen för kompetensfrågor 2009-05-18

Vilka behov av kompetensutveckling ser du de närmaste 5 åren?

Reviderad sammanställning av input från "kompetensseminarium för kompetensansvariga" den 6 nov samt "KB Biblioteksstämman" den 20 nov 2008. Dubbletter är borttagna och till viss del även synonymer. Allt är strukturerat enligt IPF:s kompetenshjul (personlig, kommunikativ, strategisk och yrkesteknisk kompetens).

Fetstil markerar – önskat av fler än tre personer.

Personlig kompetens

Arbetsgruppsutveckling

Ta ansvar, ha en överblick och prioritera eget arbete utifrån helheten.

Perspektivskifte – utifrån och in
Attityder och inställning.

Att arbeta självständigt och lösningsorienterat
Uppmuntra och stimulera nytänkande, att testa, improvisera och komma med kreativa idéer.
Good enough räcker. Tillåtande kultur som tillåter misslyckanden

Analysförmåga. Förmåga till kritiskt tänkande

Hur motivera egeninlärning?

Den egna identiteten, självbild, självförtroende och självkänsla.
Förebygga en "mental pensionering"

Kommunikativ kompetens

Strategier för ökad samverkan med kunden/moderorganisationen/ universitetet

Samarbeta & samverkan

Kommunikation - kollegor, kunder, uppdragsgivare

Strategisk kommunikation och kommunikativt ledarskap/medarbetarskap

Bemötande - Mångfald - Kulturella skillnader.

Personligt bemötande. Det professionella kundmötet och bemötande kollegor emellan

Utåtriktade och kommunikativa bibliotekarier

Utvecklings-/lönesamtal
Roliga och effektiva möten

Presentationsteknik
Försäljning. Säljteknik

Pedagogisk kompetensutveckling.

IT-pedagogik

Marknadsföring.

Utveckling av **medarbetarskap**.

Ledarskapsutveckling. Förståelsebaserat ledarskap. Prova på att vara chef.

Projektledning

Lärande processer

Intern kompetensspridning och "säkring" av kompetens knuten till individen

Kunskapsöverföring äldre ↔ yngre samt nya medarbetare ↔ verksamheten

Strategisk kompetens

Strategiska planering, genomförande, uppföljning

Helhetssyn

Framtidsanalys

Omvärldsorientering och omvärldsbevakning

Kvalitetsarbete

Utvärdering och nyttovärdering

Processorientering

Rotation

Delegera ledarskap och ansvar

Integrering i kärnverksamheten, utbildning och forskningsprocesser

Delaktighet och möjlighet att påverka

Kompetensbehov, planering, genomförande och uppföljning

Yrkesteknisk kompetens

Söksystem/**digitala tjänster**

Mediekonvergens, t ex i publicering av exjobb, rapporter, artiklar etc.

Digitala bibliotekstjänster

IT-kunskaper

Webb 2,3,4,5 – möjligheter, kommunikation, pedagogik

Träning i att använda "sociala nätet", som t ex SSBs 23 saker

Webbutveckling & design- utveckla det virtuella biblioteket

Kontinuerligt stödja vår tekniska utveckling så att vi inte fastna i gamla hjulspår

Ny teknik - både själva **tekniken** och kunna ha **användarperspektiv** på den samt även **utveckla** själv

Virtuella lärplattformar - tillämpning för biblioteksundervisning

IT - applikationsstöd (t ex Office mm)

Kunskap vetenskaplig metodik

Vetenskaplig publicering – infrastruktur

Bibliometri.

Bibliotekens roll i e-science (e-vetenskap).

Bättre kunskap om vad som händer utanför biblioteks-/ABM-sektorn, t ex Förlagsbranschen, övriga IT- & webbvärlden (åk ej bara på bibliotekstekniska konferenser.)

Upphandlingsfrågor, tillämpning av regelverk

Upphovsrätt och medier

Juridisk kunskap

Grundläggande kunskaper i budgetarbete och redovisningssystem

Bredd kompetensbakgrund i organisationen - inte bara bibliotekarier

Uppmuntra olika kompetenser att arbeta tillsammans med konkreta frågor. (Bättre förståelse för, och kunskap om, andra kompetenser gynnar den egna kompetensen)